

**Seminární práce do kurzu Přehled environmentálních rizik
Environmentální rizika v domácnosti**

**Julie Šmejkalová
185240**

OBSAH:

1. Úvod
 - 1.1 Voda
 - 1.2 Ovzduší
 - 1.3 Energie
 - 1.4 Odpady
 - 1.5 Doprava
 - 1.6 Sounáležitost

2. Závěr
3. Použitá literatura
4. Internetové adresy

1. Úvod

Lidé a příroda již dlouhou dobu směřují ke kolizi.¹ Abychom tento jev eliminovali, je třeba zásadní změny chování lidských bytostí. Člověk jedná podle svého žebříčku hodnot. Velká část hodnotového systému jednotlivců se tvoří v rodině a ve škole. „*Každý může začít sám u sebe a ve své domácnosti.*“ (<http://www.differentlife.cz/ekologie01.htm>)

Většinu z nás skutečně záleží na stavu životního prostředí. Snažíme se jednat v zájmu přírody, ale konzumní společnost ve které žijeme není takovému jednání nakloněna. I tak jsou zde lidé, kteří kupují výrobky poškozující přírodu co nejméně, nehledě na často vyšší ceny a menší dostupnost takových výrobků. Je nutné si uvědomit, že za současný stav životního prostředí nesou odpovědnost nejen průmysl a zemědělství, ale i **domácnosti**, které se společně s osobní automobilovou dopravou podílí na znečištění životního prostředí **30%**.²

V každé domácnosti se vaří, pere, topí, svítí což s sebou přináší celou řadu environmentálních rizik jako je např.: hospodaření s vodou, energií a odpady, doprava, používání toxických látek, stravování, bydlení jako takové, vysoká spotřeba surovin, plýtvání... Rizik spojených s chodem domácnosti je celá řada. Důležité je uvědomit si svůj díl odpovědnosti na katastrofálním stavu životního prostředí nejen pro lidi, ale i rostliny a zvířata. „*Snažme se žít skromnější život, nepřetěžovat okolní přírodu a rozlišovat co je pro nás postradatelné a co je skutečně důležité.*“ (<http://www.quido.cz/ekologie/desatero.htm>)

„Přirozená společenstva mají své limity, neberou si z přírody víc než potřebují. Mají formu tradiční – „tak tomu bylo už od nepaměti“, nebo spontánní- „živelnou, samovolnou.“ Jsou to zkrátka taková společenstva, která přírodě neškodí. Oproti přirozeným společenstvům vystupují společenstva umělá, konzumní. Tato společenstva vytváří umělou potřebu hlavně ze strany reklam - vynucování zbytečností. Umělá potřeba je neohraničená, jelikož míra imaginace je také neohraničená. Dále se konzumní společenstva vyznačují únikem od odpovědnosti a vědomím plýtváním.“ (podle Máchala, Průvodce praktickou ekologickou výchovou 2000, str. 121) O tom, co je dobré si rozhodujeme každý sám, přijetí odpovědnosti za své činy je prvním a nejdůležitějším krokem k ekologičtějšímu životu.

¹ Podle E.F. Smidaka, Žaluji, str. 29

² Podle Aleše Máchala, Desatero domácí ekologie

Domácí ekologie nabízí celou řadu návodů a nápadů, jak žít šetrněji ve své domácnosti a přitom nutně neznamená naprostou změnu našich zvyklostí.

(podle <http://www.differentlife.cz/ekologie04.htm>) Témata k domácí ekologii:

1.1 Voda, šetření vodou, snižování obsahu škodlivin v odpadních vodách

Máchal, 2000 uvádí: Průměrný člověk spotřebuje 150l vody za den. Vodou bychom měli šetřit, zásoba pitné vody ve světě se drasticky snižuje. Jak ale na to? Například používáním jednopákových baterií, dávat si pozor na kapající kohoutky, vanu používat pouze v případě nachlazení, nespřichovat se každý den, jelikož na sprchování a koupání spotřebujeme v průměru největší množství vody. Ne vždy je nutné umývat se mýdlem. Dále užívat WC s větším a menším spláchnutím.

Téma snižování obsahu škodlivin v odpadních vodách je neméně důležité, protože při šetření s vodou podstatně pomáhá. I odpadní voda si v domácnosti může najít spoustu dalších využití, nejedná-li se o vodu kontaminovanou nejrůznějšími chemikáliemi. Například při praní se ale těžko vyhneme použití pracího prášku, můžeme naštěstí zvolit cestu menšího zla - bezfosfátové přípravky či obyčejné mýdlo, které se rozkládá téměř beze zbytků. Na zalévání zahrady postačí sbírání dešťové vody. Nesolit chodníky, protože solení způsobuje degradaci půd atd.

1.2 Ovzduší

Jevy jako je skleníkový efekt, smog či kyselá atmosférická depozice (oxidy S a N dopadají na zemský povrch 1. v podobě zředěných kyselin, 2. aerosolů a 3. v plynném stavu. Dochází tak ke kyselým dešťům, acidifikaci půd a vod.) jsou způsobeny antropogenní činností. V domácnostech bychom si měly dávat pozor zejména na spalování, protože spalování v domácnosti probíhá za nižších teplot a do ovzduší tak unikají jedovaté sloučeniny. (Podle Máchala, 2000)

„Freonové spreje prokazatelně poškozují ozónovou vrstvu.“

(<http://www.differentlife.cz/ekologie04.htm>) V tomto týdnu v televizi proběhla zpráva, že ozónová díra je nyní největší v historii. Výrobky obsahující freóny proto nekupujeme ani nepoužíváme a nahrazujeme je mechanickými rozprašovači. Což už v dnešní době není složité, neboť výrobky obsahující freony se na území ČR již nevyrábějí. Upřednostníme větrání před používáním deodorantů a osvěžovačů vzduchu. Kouř z cigaret ničí jak zdraví, tak ovzduší. Normální je nekouřit. (podle <http://www.differentlife.cz/ekologie04.htm>)

1.3 Energie Jediná čistá energie je energie ušetřená

Nejvíce energie lze ušetřit při vytápění, vaření a ohřívání teplé vody.³ Jak ale dosáhnout úspor při vytápění? 1. V co nejlepším využití tepelné energie paliva, 2. vhodným tepelným režimem bez zbytečného přetápění a větrání a 3. dobrou tepelnou izolací. Jestli se chystáme rekonstruovat topení, měli bychom uvažovat o plynu nebo topném oleji. V obytných místnostech stačí teplota 20 – 21° C. Teplota v ložnici má být 16 – 19°C, stejně i v místnostech, kde jen procházíme nebo pracujeme (předsíň, dílna).

Větrat se má krátce a vydatně, využívat všechna okna tak, aby se rychle vyměnil všechnen vzduch. Spáry v oknech a ve dveřích utěsnit. Baterie spotřebičů nahrazujeme síťovými adaptéry a nabíjecími články. Nejvíce přátelské životnímu prostředí jsou spotřebiče na sluneční a větrnou a vodní energii, biomasu (např. vytápění). Chladničky a mrazničky umístíme do chladnější místnosti a pravidelně je odmrazujeme. Ještě účinněji ušetříme energii pořízením úsporných žárovek a zhasínáním zbytečných světel kolem sebe. Zaktivujte "zelený režim" vašeho počítače- v Biosu (Podle Máchala, 2000)

1.4 Odpady „aneb co vyhodíš oknem, vrátí se ti dveřmi“ (Máchal, 2000, str.: 54)

„Průměrný Čech vyprodukuje ročně asi 250 - 470 kg domovního odpadu.“ (Máchal, 2000, str. 49). Problematika odpadů a jejich třídění, snižování jejich stále rostoucího množství souvisí s lhostejností a vysokou spotřebou konzumních společenství. Určitě je jednodušší omezit množství vznikajícího odpadu, než jej poté zneškodňovat. Separace, reusace a recyklace jsou nástroji snižování množství odpadu v domácnosti. Hlavní zásada je neprodukovat zbytečný odpad.⁴

„V roce 1997 bylo v ČR vyprodukováno 52mil. Tun odpadu nejrůznějšího původu.

(44,6% průmysl

19,7% energetika (kromě radioaktivního odpadu)

6,1% komunální odpad

6,3% zemědělství a lesnictví

0,3% dolování a těžba

22,9% ostatní odpad)

Z celkového množství bylo 12,8% odpadu nebezpečného (toxický, žravý, hořlavý, výbušný).“

(Máchal, 2000, str.: 49)

³ Podle http://www.darius.cz/ekolog/index_desatero_2.html

⁴ Podle http://www.darius.cz/ekolog/index_desatero_2.html

1.5 Doprava

Individuální doprava je zbytečný luxus, který bychom si neměli vůči přírodě dovolovat, snažme se proto využívat spíše hromadnou dopravu. Nejekologičtějším způsobem hromadné dopravy je jízda vlakem. Autem pokud možno nejezdíme a už vůbec ne sami a na krátké vzdálenosti. Pokud je nutné auto používat, dáváme si pozor na jeho stav, protože spotřeba závisí na jízdních vlastnostech. Kritéria ideálního dopravního prostředku splňuje kolo, neboť nespotřebovává žádný benzín, nehlučí, nečoudí a nezabírá mnoho místa. Naším tělům (i duším) prospívá aktivní pohyb - běhání, plavání, jízda na kole či pěší turistika. Než se tlačit v autobuse, raději jdeme několik zastávek pěšky. (Podle Máchala, 2000)

1.6 Sounáležitost

Přemýšlíme-li o sounáležitosti je nutné si uvědomit, že nejsme svrchovanými pány naší planety, ani ostatních tvorů. Nejsme jim tedy nadřazení, vše živé má stejnou hodnotu, ať už se jedná o rostlinu či člověka.

„Mysleme na Zemi, ale začněme u sebe. Nejlépe ještě dnes.“

(<http://www.differentlife.cz/different.htm>) Náš život se stane bohatším, budeme-li ohleduplnější k ostatním obyvatelům planety Země, skromnější život dává prostor pro další životy. (Podle Naesse, 1993) Buďme nekompromisní. Nespoléhejme se na polovičatá řešení typu odpadkových košů v lese. Pamatujme že vše, co do přírody přineseme bychom zase měli odnést.⁵

Lidská lhostejnost, bezohlednost a vandalství vůči životnímu prostředí nás nesmí nechat „chladnými“. Existuje legislativa na ochranu životního prostředí pomocí níž lze účinně apelovat na naše spoluobčany.

⁵ Podle Máchala, 2000

2. Závěr

Domácnost a environmentální rizika se zabývá mnoha tématy a obsahuje všechny aspekty ochrany přírody. Každá domácnost se dá vnímat jako zmenšený umělý svět ohrožující jak své bezprostřední, tak vzdálené okolí. Je dobré přemýšlet o důsledcích svých činů a chápat souvislosti mezi zbytečně rozsvíceným světlem a táním ledovců či kácením deštných pralesů. Jakkoliv se může zdát toto vyjádření směšné, vyjadřuje pouze propojenost vztahů v přírodě a zároveň křehkost koloběhů v ní fungujících.

3. Použitá literatura:

- (1) Vlašín Mojmír, Smolíková Magda, Máchal Aleš, Desatero domácí ekologie, Rezekvítek 2000
- (2) Máchal Aleš, Průvodce praktickou ekologickou výchovou, Rezekvítek 2000
- (3) Naess Arne, Ekologie, pospolitost a životní styl, Abies 1993
- (4) E. F. Smidak, Žaluji, Životní prostředí a Smidakovi principy, Nadace Avenir
1997

3. Internetové adresy:

<http://www.ekospotrebiteel.cz/>

<http://www.greenpeace.cz/onas/tipy/>

<http://www.veronica.cz/?id=13>

<http://www.differentlife.cz/ekologie01.htm>

<http://www.differentlife.cz/ekologie04.htm>

<http://www.differentlife.cz/different.htm>

http://www.darius.cz/ekolog/index_desatero_2.html